

Evliya Çelebi'den günümüze 'Güzel İstanbul'

TT-583/53

NURER UĞURLU

Günümüzün 'güzel İstanbul'u, herhalde XVII. yüzyılda Evliya Çelebi'nin sınırlarını çizdiği yer değildir. Olamaz. Aradan geçen yüzyıllar, İstanbul'a bir değil, yüzlerce, hatta binlerce İstanbul daha katmıştır...

Eskiler; "İstanbul ya hiç sevilmez; yahut çok sevilmiş bir kadın gibi sevilir; yani her haline, her bususiyetine ayrı bir dikkatle çıldırarak", derler. Hani şu 'eskiler' bu sözlerinde hiç de haksız değiller.

'Güzel İstanbul' neresidir?

Sanırım eskinin mehtap sefaları, Kâğıthane âlemleri, Çamlıca gezintileri, Boğaz mesireleri; yeninin kulüpleri, kumarhaneleri, meyhaneleri, batakhaneleri, lahmacunlu gökdelenleri değildir. Ya da 'Güzel İstanbul', yıllarca önce, Gürdal Duyar'ın Karaköy'e yaptığı; daha sonra zamanın siyasal iktidarınca 'müstehecn' bulunup, yerinden sökülüp, bir başka yere götürülüp atıldığı; yeşillikler üzerine sereserpe uzanıp yatmış bir güzel kadın heykeli hiç değildir. Belki, camileri, minareleri, sarayları, surları, kemerleri, medreseleri, hanları, hamamları, kervansarayları, çarşıları, bağları, bahçeleri, sebil ve güvercinleriyle var olan; bu büyük gerçekten çok güzel ve görkemli yapılarıyla da kendi kendine yeten ve böyle bir belde olma kişiliğini ve özelliğini Doğu'nun ve Batı'nın çeşitli ve değişik kültür, sanat ve ekonomik etkinliklerine açık olan kapıları da korumasını bilen; ilginç bir yerdir. Kimilerine göre İstanbul, bütün Türkler'in ve Müslüman dünyasının gurur kaynağıdır; onlar onunla övünürler; çünkü burası Kuran'ın "İki tarafı denize, bir tarafı karaya bakan bir şehir bilir misiniz? O şehir savaş gereçlerinin gücüyle değil, Lâilâheillallah ve Allahüekber sesleriyle düşecektir. Bu fetihi yapacak kumandan en büyük kumandan ve onun ordusu en büyük ordu olacaktır" dediği beldedir; yani, 'Ümmi Dünya' (Dünya'nın anası) dır. Bazı tarihçilere göre; Türkler, İstanbul'a her gün, her an yeni yeni güzellikler katarak süslerler; çünkü o güzelleştikçe, kendilerinin de güzelleşeceklerine inanırlar. Edmondo de Amicis için İstanbul; şairle arkeoloğun, sefirle tacirin, prensle gemicinin, kuzeyliyle güneylinin, hepsinin ayrı hayranlıkla haykırdığı evrensel ve son derece büyük bir güzelliştir; sözlerini yazmaktan kendini ahlakoyamadığı bir şehirdir. Gerçek odur ki, gezginlerin büyük çoğunluğu şehrin güzelliği karşısında şaşırıp kalmıştır. O kadar ki; Perthusier bu güzelliği anlatırken dili dolaşmıştır: Tournefort İstanbul'u anlatmakta sözcüklerin güçsüz kaldığını yazmıştır; Pouqueville buranın gerçek bir cennet olduğunu sanmıştır; La Cronix büyümlü havasıyla sarhoş olmuştur; Marcellus bu güzellikle kendinden geçmiştir; Lamartine İstanbul'u görür görmez ellerini gökyüzüne kaldırıp Tanrı'ya dua etmiştir; Gautied gördüğü güzelliğin gerçek olduğunda kuşkuya düşmüştür; Chateaubriand şehirde tam anlamıyla kendini yitirmiştir; Pierre Loti İstanbul'a sevdalanmıştır.

XVII. yy'dan günümüze kadar birçok tarih ve etnografya araştırmacıları için çok ilgi çekici, değerli bir kaynak olan ve yazdıklarıyla bir çeşit 'haritasız vatan' çizen Evliyâ Çelebi'nin ünlü 'Seyahatnamesi'nde "Binlerce bahçe, gül, güllistanlı İrem bağları" olarak gördüğü ve "Beldeler içinde onun gibisi yaratılmadı" dediği; camileri, sarayları, surları, köşklere, yalıları, köprüleri, çeşmeleri, çarşıları ve pazarlarıyla bütün ayrıntılarına kadar bir bir anlattığı 'Güzel İstanbul' neresidir?

Evet, neresidir güzeller güzeli, maviler mavisi, yeşiller yeşili, beldeler beldesi, ülkeler ülkesi 'Güzel İstanbul'? Yine Evliyâ Çelebi'nin demesine bakılırsa:

"...kalesi üçgen şeklidir. Batısı karayla, doğusu ve kuzey tarafları denizle çevrilidir. De-

Güvercinler artık sadece camii avlularında görülüyor

niz tarafları yalın kat Yecüc duvarı gibi sağlamdır. Burçları ve duvarları duvar dışlarıyla süslenmiştir.

O zaman ben İstanbul'u adımladım. Şöyle ki:

Besmeleyle Yedikule'nin dış kısmından başladım. Hendek kenarınca Eyüp Kapısı'na kadar 8810 adım olup, bu arada altı kapı vardı. Küçük Ayvansaray Kapısı'ndan Bahçekapısı'na kadar 14 kapı vardır. Yeni Saray ki, padişahın sarayıdır, Arpa ambarı dibinde Kireçbaşı Kapısı'ndan Yeni Saray'ın çepeçevre etrafında 16 kapı vardır. Bunların onu açıktır. Bu Yeni Sa-

ray kalesi Fatih'indir. Ahırkapı'dan Yedikule'ye kadar, yedi kapı vardır. Bu hesaba göre İstanbul'un bütün çevresi 30.000 adımdır. Bin adımda on adet kule vardır. Hepsisi 400 kuledir. Fakat kara tarafı üç kat olduğundan onların kuleleriyle birlikte 1225 kule olur. Kulelerin kimisi dört köşe, kimisi yuvarlak, kimisi de altı köşelidir."

Evliyâ Çelebi'nin güvenilir tarihsel bir kaynak olarak bize bildirdiği asıl 'Güzel İstanbul', "... bir ucu Sarayburnu, bir ucu Yedikule, bir ucu da Eyüp Ensâri kapısı köşesi üçgenidir" Günümüzün 'Güzel İstanbul'u, herhalde,

XVII. yy'da Evliyâ Çelebi'nin sınırlarını çizdiği yer değildir. Olamaz. Aradan geçen yüzyıllar, İstanbul'a bir değil, yüzlerce, hatta binlerce İstanbul daha katmıştır ki, bir ucu Marmara'dan Karadeniz'e bir ucu Tekirdağ'dan İzmit'e kadar uzanan, dünyanın sayılı, Avrupa'nın gözde, Asya'nın özde güzellikte şehirlerinden biridir.

Istanbul, günümüzün, belki hiçbir büyük şehirde görülemeyecek kadar kendine özgü, kendisi olan bir bileşimdir. Bu sentezin içinde Doğu Batı, eski yeni, yerli yabancı, güzel çirkin, ileri geri, zengin yoksul; bir yığın olarak; yan yana, iç içe yaşamaktadır. İstanbul gibi, böylesine karışık bir bileşimde kendini ulusal kültür ve sanata vermiş bir başka şehir, dünyada çok azdır, belki de hiç yoktur. O, bu yanı sıra Avrupa ve Asya'nın başka tarihi şehirlerine benzetilirse de; o şehirlerin kendi ulusal kültür ve sanatlarını dışa karşı kapalı bir biçimde korumaları yanında; İstanbul'un Doğu'nun ve Batı'nın çok değişik ve çeşitli kültür ve sanatına açık kalarak, kendi içinde, kendine özgü bir senteze vararak, zamanla bu bileşimi kendi kişiliğinin ve özelliğinin ayrılmaz bir parçası yapmıştır. İstanbul yalnız bu kültür ve sanatın ulusal bir sentez olarak; bunun görkemli bir şekilde var olduğu bir belde olmakla birlikte; bunu doğal güzelliğiyle özdeş kılmış, bu güzelliği kendinden ayrılmaz ve ayrılmaz olanaksız bir şekilde yaşamına da katmış ilginç şehirlerden biridir. O İstanbul ki, Yeditepe üzerinde, yeşillikler içinde Marmarası ve Karadeniz'iyle, Boğaz'ın ve Haliç'in bin türlü mavisinin serin rüzgârına açık, bir renk, bir ışık dünyasıdır ki, Nedim'in dediği gibi; "İstanbul'un evsâfını mümkün mi beyân hiç."

Şehrin gerçek güzelliği yanında, bu güzelliğe büyük katkısı olan sanat, hiç kuşkusuz, mimaridir. Eski mimarlar bu konuda gerçekten çok büyük ve erişilmesi olanaksız başarılar sağlayarak, görkemli yapılarla şehrin doğal güzelliğini bütünleştirmişlerdir. Çok az mimari, böylesine büyük bir ustalıkla, cami, saray, han, hamam, çeşme gibi yapıları, o şehrin insanlarına bu kadar yakın kılmış olsun ve bunları, bir çeşit, o insanların yaşamlarıyla özdeşleştirmiş bulunsun. Taşlara yeni biçimler ve özeren veren bu ustalar, büyük yapılarıyla şehre yeni ve ölümsüz görünümler kazandırdıktan başka, mimariyi halkın yaşamına katarak, onları da bu yapılarla birlikte sonsuz kılmak istemişlerdir.

İstanbul'a bir başka güzellik veren bu taş mimarisinin yanında; şehrin bir çeşit kendine özgü yapısı olan ve uzun yıllar yaşamına karışmış bulunan ahşap evleri, köşklere, yalıları ve konakları vardır ki, herbiri sivil mimarının benzersiz örnekleri arasında sayılmışlardır. O kadar ki, Evliyâ Çelebi 'Koca Mimar Sinan Ağa'nın birbirinden güzel on bir ahşap saray ve konağının olduğunu söyler, ama bunların hepsinin zaman zaman çıkan büyük İstanbul yangınlarıyla yok olduğundan da acı acı yakınır. Ne var ki, kimi zaman, bu güzel mimarinin günümüze kadar gelebilmiş olanları, hiç ummadığınız ve beklemediğiniz bir yerde rastlarsınız ki, yakından ve içinden baktığımızda gerçek güzelliklerini bütün incelikleriyle gözlerinizin önüne sererler, çok şaşırırsınız. Bu sıcak, insanı sarıveren mimariyi görüp de hayran olmamak mümkün değildir. İstanbul şehirleşme adına 'büyük kıyıma' uğramadan önce, bu mimarinin ayakta kalan örneklerine; cumbaları, çıkmaları ve kafesli pencereleriyle; Aksaray, Çarşamba, Zeyrek, Ayvansaray, Üsküdar, Salacak, Kızıltoprak gibi yerlerde çokça rastlarırdı. Günümüzde bunların, bize kadar her nasılsa gelebilme şansını bulmuş olanları, çok az da olsa Boğaz'ın iki yaka-

Asırlık çınarların gölgesi o kadar azaldı ki İstanbul'da

sındaki kıyılarda ve Adalar'da görebilirsiniz. Hele Büyükdada'nın, herbiri sivil mimarının fil-dişi bibloları olan yalılarını ve köşklerini, her ne kadar yasal koruma altına almış bulunuyorsak da, yine de bunlara belde ve şehir olarak gereken özeni göstermek zorundayız. Yoksa küçük bir ihmalle çıkacak büyük bir yangın, bu mimarının en son örneklerini de tarihin sonsuz karanlıklarına götürebilir.

Istanbul halkının en çok sevdiği ağaç hangisidir, diye düşünülürse, çınara duyulan yakınlığın diğerlerinden daha ağır bastığı görülür. Bunu, selvi, sakız, ceviz, çam gibi köklü ve uzun ömürlü ağaçlar izlerse de, çınarın şehir halkının yaşamında çok değişik bir yeri, giderek önemi vardır. Belki bunda, yaprakları Adem'le Havva'nın bir örtü olarak kullanmalarından gelen mistik söylentinin de büyük etkisi olsa gerek. Hiçbir İstanbul semti ve yöresi yoktur ki, kendisini, bu yüzyılları aşır gelen çınarların koyu ve serin gölgesine bırakmamış olsun. Bu konu gerçekten ilgimizi çekmiştir. Niçin çınar ağacı İstanbul'da bu kadar yaygın ve saygındır? Acaba bu, yeşilin Kuran'da kutsal sayılmasının çınar yaprağıyla özdeş kılınmasından mı kaynaklanmaktadır? Yoksa İstanbul toprağının çınarın daha kolay ve zahmetsiz yetişmesine elverişli olmasından mı gelmektedir? Bilemeyiz. Ama şurası bir gerçektir ki, ağaç dikmenin ve yetiştirmenin her Müslüman için 'hayır yapmak' anlamına gelmesinin ve bunun halk arasında yaygın olmasının büyük önemi ve etkisi vardır.

Bu güzel şehir, ne yazık ki, uzun yılların ihmalciliği, sorumsuzluğu ve denetimsizliği sonucu ağaçsız kalmıştır. Çok acıdır ki, o İstanbul halkı yöresinde ve çevresinde o kadar çok gördüğü çınar ağacını bile arar, özler olmuştur. Çünkü halk, bu güzelim ağaçlara sahip çıkmamıştır, çıkamamıştır. Onlara uzanan elere Mehmet Emin Yurdakul gibi "Sakın Kesme!" diye bağırmanın, bağırmanın, onu iri gövdesinin yılları aşır gelen köküne; şehir-

leşme adına, uygarlaşma uğruna; inen baltalara seyirci kalmıştır, bırakılmıştır. O kadar uzak değil, daha XIX. yy. ortalarında, İstanbul'da görev yapan Avusturyalı diplomat Anton Von Prokesch-osten anılarında, "...Ağaç kesmek, Türkler için bir cinayet işlemek kadar büyük suçtur" diye yazmaktadır. Bu büyük cinayeti kim ya da kimler işlemiştir?

Sanırım, bu güzelim ağaçları günümüz insanları yalnızca Belgrad Ormanları'nda, Gülhane Parkı'nda, Topkapı, Yıldız ve Emirân gibi saray bahçelerinde görmektedirler. Oysa İstanbul'un Çamlıca'dan Erenköy'e, Yeşilköy'den Çekmece'ye kadar uzanan sıra sıra asırlık ağaçlarını; eskiler değil, bizim kuşak bile; yakından görüp tanımıştır. O eski bağların, bahçelerin, koruların yeniden yaşanır kılınmasının olanaksızlığını bilmiyor değil, ama İstanbul gibi bir şehrin bir uçtan bir uca yeniden ağaçlandırılması pek o kadar çok zor ve büyük yatırım gerektiren birşey olmasa gerek. Hani dikilecek bu fidanlar, insanın içine ve yüreğine rüzgârla gelen kokularıyla bir başka güzellik veren ihlamur, akasya, manolya, hanımeli, iğde gibi ağaçlar olmasa da olur. Ağaç olması yeter.

Bu güzel belde, Ziya Osman Saba'nın dediği gibi bir çeşit, "Sebil ve Güvercinler" şehridir. O kadar ki, Fatih'in Nakşidil Sultan, Eyüp'ün Valide Mihrişah, Kabataş'ın Koca Yusuf Paşa, Dolmabahçe'nin Hacı Emin Ağa 'Sebil'lerini bir yana bırakalım; ki çoğu ya kahve ocağı ya da turistik eşya satan küçük dükkânlar olmuşlardır; her biri bir sanat harikası olan, Türk taş işçiliğinin benzersiz örnekleri arasında sayılan III. Ahmed, Topthane, Azapkapı Saliha Sultan, Üsküdar İskele, Galata Bereketzâde çeşmelerinin hangisi günümüzde birer süs olmaktan öte gerçek çeşmedirler? Bir belde halkı için, bu çeşmeleri sularını gürül gürül olmasa da, akar yapmak çok zor bir iş midir doğrusu? Denecektir ki, İstanbul halkı içmek için suyunu zor bulurken, bir

de bu çeşmeleri akar kılmak ve suyun boşa gitmesine seyirci kalmak büyük haksızlık sayılmayacak mıdır? Peki, Roma, Paris, Viyana, Londra İstanbul'dan daha az kalabalık şehirler midir ki, çeşmelerinden ve havuzlarından her gün renk renk sular akıtmaktadırlar? Hele Roma'nın ünlü 'Aşk Çeşmesi'nin suyu bir gün akmayacak olsa ne olur? Sanırız ki Roma Belediyesi çok güç durumda kalır.

İstanbul'un bu güzelim 'çeşme ve sebil'lerinden sular akmayınca, şehrin kendine özgü güzelliklerinden, hele çocukların bir çeşit-sevinç kaynağı olan, kuşları da görünmez olmuşlardır. Cami avlularında, korularda, bağ ve bahçelerde, dem çeken, cıvıdayıp ötüşen, şakıyan kuşları da, ne yazık ki yokluğa karıştırlar. Nerede kanat seslerinin şehrin gürültüsüne bir başka güzellik katan güvercinleri? Ya o küçük serçeleri? Evlerin, konakların, köşkle- rin kafesli pencerelerine kadar sokulan ve hiç yerinde duramayan sevimli yaratıkları? Yuvalarını büyük han girişlerine, kahve kapılarının üstüne, çarşı kubbelerinin altına yapan kırlangıçları? Tarihi camilerin değişmez güzellikleri arasında güvercinleri bugün Yeni Cami, Beyazıd, Eyüp Sultan avlularında görüyorsak; yarın, şehrin büyük erozyonu içinde; gelecek kuşakların onları bizler gibi yakından görmesi ve tanıması, onlarla birlikte olması sanırız ki çok zorlaşacaktır. O kadar uzak değil, yakın zamanlarda, İstanbul'un mavi göklerinde kumrular sevişir, kargalar ötüşür, kırlangıçlar uçurdu. Deniz kırlangıçları ki, bunlara şehir halkı 'Yelkovan Kuşları'da derdi, Boğaz'ın Karadeniz'le Marmara arasında hızla dönerek, sanki yukarıdan aşağılara haberler getirirlerdi. Ya takırtılarını unuttuğumuz 'Hacı Leylek'ler? Çok uzaklardan geldiler mi acaba?

Hiç kuşkusuz İstanbul renkleri ve ışıklar şehridir. Siz hiç Galata Köprüsü'nün üstünde güneşin doğuşunu, Çamlıca tepesinden batışını izlediniz mi? Bir başka- dır doğrusu. Hele bir, sabahın ilk ışıklarıyla birlikte İstanbul göklerinin Üsküdar'dan yıldızlanmaya başlaması vardır ki, görülmeye değer. Karacaahmed selvilerinin arkasından yükselen güneş Ayasofya'nın minarelerini kırmızıya dönüştürdükten başka, Sarayburnu'ndan Eyüp'e kadar her biri bir tepenin simgesi olan camilerini pembeleştirip, kurşun kubbelerini gümüş rengine çevirir. Gün yükseldikçe, ilk ışıklar giderek aydınlığa dönüşür. Şehir akşam kadar bu beyazlığı yaşar. İşte o zaman Sultanahmed'den Kadıköy'ün görünümü insana heyecan verir. Beyberbey Emirân, Kandilli İstinye arasında bile, günün her saatinde, birbirinden çok başka, çeşitli, binlerce ışık ve renk vardır. Beykoz'un Çubuklu'nun yeşilini, Yeniköy'de Büyükdere'de de görebilirsiniz, ama Kuzguncuk'ta Boğaz'ın sularının mavisinin biraz daha koyulaşmış menekşe rengini aldığı pek göremezsiniz. İstanbul'un bu birbirinden güzel renklerini ve ışıklarını bir de Evliyâ Çelebi'nin denizden anlatmasından dinleyelim.

"...güzel bir havada, kayıklarla İstanbul'un Yedikule burnundan Üsküdar tarafında Kadıköy denilen yörenin Kalamış burnuna kadar denizde gezip çevreyi seyrettik. Yedikule burnundan Kalamış burnuna varınca, deniz üzerinde kırmızı bir çizgi çekilmiştir ki, sanki kudret elin çizgisidir. Bu çizginin Kuzey'i İstanbul'a doğrudur ki, Karadeniz'dir. Yine bu çizginin Güney'i aşağı "Kızıl Adalar'a ve diğer adalara doğru çivit renginden beyaz olmak üzere, Akdeniz'dir. Bu iki ayrı renkli deniz arasında kırmızı bir perde çekilmiştir ki, Tanrı'nın bir yapısıdır. Burası yine deniz olmasına denizdir, ama sekiz rüzgârın esmesinden değişmesi yoktur. Ancak lodos rüzgârı Adalar'dan doğru esip geldiği zaman bu çizginin rengi ve iki denizin araları değişir. Durgun havada ben, nice kaptanlara bu yeri gösterdiğimde çoğunun hoşuna gitmişti. Bu çizginin Karadeniz tarafı az tuzlu, Akdeniz tarafıysa acıdır. Boğaz'ın Hisar'dan sonrası da acıdır..."

Bebek'ten Arnavutköy'e doğru yürürken, çok zaman, İstanbul'un o güzelim konaklarında, yalı ve köşklerinde yaşanan geçmişi bizlerden bir şeyler sakladığını, nice gerçek aşk- ları, sevdaları gizleyip, sonsuzluğun o masmavi dünyasına alıp götürdüğünü ve onlardan, o günlerden bugün bizlere çok az güzellikler kal-

dığını düşünür ve üzüldürseniz, kendinizi, hiç farkında olmadan Dolmabahçe rihumunun, akşamın binbir renk ışığına hazırlanan sularında bulursunuz ki, çok şaşırırsınız. Çünkü biraz sonra akşam olacaktır ve batan güneşin ışıklarıyla birlikte Üsküdar size yanıyormuş gibi gelecektir. İşte o zaman Yahya Kemal'in "Hayal Şehri"ne gidebilirsiniz:

Git bu mevsimde, gurup vakti, Cihangir'den bak!

Bir zaman kendini karşıdaki rüyaya bırak!

İstanbul'un arması

Bilindiği gibi İstanbul'un şehir olarak arması minareleri, kuleleri ve kubbeleri içeren bir figürler düzenidir: renkleri sarı-siyahtır. Ona bu renkleri kim vermiştir? Niçin bu renkler 'Güzel İstanbul'a uygun görülmüştür? Sarı renkle ne amaçlanmaktadır? Siyah ne anlama gelmektedir? Bunu, bugün bile açık seçik ve tam olarak bilemeyiz. Bu renklerle neyin amaçlandığını ve ne anlama geldiğini kaç gerçek İstanbullu bilir, doğrusu merak konusudur.

Oysa İstanbul'un doğal renklerinden biri mavi ise, diğeri de hiç kuşkusuz yeşil'dir. Çünkü burası, üç yanı mavinin çeşitli ayrıntılarıyla çevrili bir şehirdir ki; şairlerin "Bin türlü mavi akar Boğaz'dan" dedikleri gibi; kendine özgü, kendi yapısında benzersiz bir elmadır. Şehrin bu 'bin türlü mavi'sine bir başka güzellik katan renk de yeşil'dir. İstanbul'a gerçek yeşilliğini veren, gökyüzünün sonsuz maviliklerine uzanan asırlık ağaçlarıyla birlikte, bir halı, bir kilim gibi şehrin zeminine yayılmış, içinde binlerce çeşit çiçeğin hergün bir başka rengeyle açtığı benzersiz bahçeleridir. Bilinmektedir ki bu asırlık ağaçlar ve bahçeler şehrin görkemli ve ölümsüz mimarisine çok değişik güzellikler ve özellikler katmaktadır. Çok az mimaride yeşil İstanbul'da olduğu kadar, şehrin tarihsel yapılarıyla boyleşine bir uyum sağlayabilmiştir.

İstanbul'un şehir olarak kendine özgü bir arması var mıdır? Varsa hangisidir? Beyaz zemin üzerindeki kırmızı 'Lâle'si midir? Yoksa, şu aralar çokça görülen minareleri, kuleleri ve kubbeleri içeren yuvarlak figürler düzeni midir? Çok ilgimi çekmiştir. Bir konuşmada, bu merakımı, eski İstanbul Belediye Başkanlarından Ahmet İsvan'a sormaktan da kendimi alıkoymamışım. İsvan'ın söylemesine göre, İstanbul'un şehir olarak resmi bir arması yokmuş, yalnız, Cumhuriyet'in 50. yıl kutlamalarında İstanbul İl Genel Meclisi'nin yaptırdığı bir arması bulunmaktaymış ki, bu da, minareleri, kuleleri ve kubbeleri içeren figürleridir.

Bilinmektedir ki şehir armaları o belde- nin, o yörenin doğal, tarihsel ve toplumsal güzelliklerini, yapısını ve yaşamını yansıtmaktadırlar. Bu armalar, bir çeşit o şehrin kendine özgü renkleriyle figürlerin özüm- senmesinden oluşan bir rozet, giderek bir simgedir. Doğu'nun ve Batı'nın tarihi büyük şehirlerinin armalarına bakıldığında; o belde ve yöre, en ince ayrıntılarına, yoğun ve anlamlı bir biçimde ve kendisine uygun, yarışır renklerle süslenip, bezenmiştir ki; her biri bir çeşit sanat yaratmasıdır. Belki o armalar 'Güzel İstanbul'un ki kadar yoğun ve anlamlı değildirler, ama onun kadar da çizgileri kalın, renklerin ve figürlerin yerleştirilmesi ve düzenlenmesi böyle- sine göze hoş gelmeyen bir görünüm de taşımamaktadırlar. O İstanbul ki; dünya grafik tarihi sanatına; Şeyh Hamdullah, Ahmed Karahisari, Mustafa İzzet Efendi, Hafız Osman gibi büyük hat ve yazı ustaları armağan etmiştir ve onların torunları onların büyüklüğüne ve ustalığına yarışır bir 'Güzel İstanbul' armasını çizmemiş, çizememiş olsunkar? Gerçekten çok ilginç. Bu arma böyle kaldıkça ve olur olmaz yerde kullanıldıkça çeşitli ve değişik eleştirileri de birlikte getirecektir. Beyoğlu ilçesinin arması bile, bugün, İstanbul'unkinden çok daha güzel, çok daha anlamlı bir nitelik taşımaktadır. Hiç olmazsa o küçük armada Pera'nın binlerce yıllık ünlü 'Galata Kulesi' natür bir figür olarak yer almaktadır. □

